

'Zaken doen in andere landen is voor mij een kwestie van een persoonlijke verkenning'

Ad Nederlof en wereldwijd ondernemen

Meer dan ooit in zijn carrière is Ad Nederlof een internationaal ondernemer en dat is goed te merken in zijn columns, waarin hij sinds de start van Outsource Magazine zijn licht laat schijnen over wereldwijd ondernemen. Hij drukte in functies als senior manager of VP zijn stempel op bedrijven als Oracle, Volmac, Genesys en ICL en is thuis in ICT, customer service en callcenters. Nu past hij probleemloos in het rijtje van Neelie Kroes, Ben Verwaaijen of Jeroen Tas: de wereld is plat, wen er maar aan – maar niet zonder meer. Een interview met een global entrepreneur.

Désirée Crommelin

Fotografie: NFP Photography/Ton Minnen

De constatering, dat het wegvallen van de geografische grenzen het gevolg van steeds verder gaande globalisering is, is maar een deel van het verhaal. Er gebeurt veel meer! Zo verschuiven de grenzen binnen het macro-economische machtsspel. Deze verschuivingen van de macht op financieel, politiek en militair gebied merken we in ons dagelijkse leven. Want in het verlengde ervan vervagen ook in het Westen de grenzen van vanzelfsprekendheden, definities en vooroordelen die vanouds her waren gestoeld op ónze dominante Westerse cultuur. Waren begrippen als *democratie* en *kapitalisme* niet onlosmakelijk met elkaar verbonden en voorwaarden voor een hoge mate van menselijk geluk?

De ontwikkelingen nu in China – dat geen democratie is – logenstraffen die

veronderstelling. “De groei van het aantal miljardairs is nergens zo groot als in China met een communistisch systeem. Het is een groot land waar zoveel kansen liggen om veel en snel geld te verdienen en te verliezen, terwijl in een kleine West-Europese democratie als Nederland het steeds moeilijker wordt het kapitalisme uit te oefenen.” Dit zegt Ad Nederlof, President & CEO van het Nederlandse IT-bedrijf E.Novation en eigenaar van VANAD.

Op dit moment ligt China bij het naderen van Olympische Spelen onder vuur vanwege het schenden van mensenrechten, verwaarlozing en vervuiling van het milieu en de slechte kwaliteit van haar producten. Zijn deze zorgen oprecht of worden ze ingegeven door angst en jaloezie? “Het Westen verliest zijn greep en dus dominan-

tie zienderogen en zet daarom zijn hakken in het zand. Maar we verliezen niets, in tegendeel, de koek wordt groter. Het wordt een kwestie van delen.” Nederlof heeft recht van spreken, want er is bijna geen land ter wereld waar hij niet geweest is. Een kosmopoliet die frank en vrij spreekt over de mogelijkheden en onmogelijkheden van zaken waar ook ter wereld, over normen en waarden en de angst voor verandering wereldwijd. Als China-kenner vreest hij de expansiekracht van het Gele Gevaar niet. “China werd door de eeuwen heen door andere volken aangevallen, maar heeft nog nooit een ander land aangevallen. Dat zit niet in de aard van de Chinese cultuur.” Een wat boude stelling, omdat we allemaal weten dat China Tibet in de jaren vijftig van de vorige eeuw binnenviel en sindsdien bezet houdt.

Op zoek naar de schijnbaar onbegrensde mogelijkheden: loop je in China ook tegen de onmogelijkheden aan?

“Een van de grootste problemen in China is dat het een communistisch land is, waar heel veel zaken door de staat worden gecontroleerd, gecoördineerd en gefiltreerd. Daarmee lopen Chinese bedrijven, net als buiten-

hoog in de Partij en heb bij hen een redelijk goed gevoel. Ik denk dat de kans klein is, dat er wat dat betreft iets kan of gaat gebeuren.”

U spreekt van fundamentele onmogelijkheden en niet direct van de veelgehoorde veroordelingen van mensenrechten of de vervuiling van het milieu.

tuurgoed, waar zij trots op zijn. Hen dat afnemen vind ik misdadig. Zeker wanneer we tegelijkertijd ons verre houden van hún tradities, gebruiken en codes, die we zelfs als primitief kwalificeren. Dat is een misplaatst superioriteitsgevoel.”

Vindt u het terecht dat, nu China veel in het nieuws is vanwege de komende Olympische Spelen, de schendingen van de mensenrechten worden aangekaart?

“In China worden jaarlijks ongeveer duizend mensen geëxecuteerd. Het is een heel groot land, waar publiekelijk bekend is dat het hier voor het grootste deel over zware criminelen gaat, die de meest afschuwelijke dingen

Er is meestal niets mis met de mensen in een land,
vaak wel met de politieke cultuur van het land.

landse bedrijven, tegen een aantal dingen aan die het zaken doen soms onmogelijk maken. Zo hangt er altijd die grauwe grijze wolk boven dit land, waarbij je je voortdurend moet afvragen: stel dat die linkervleugel van de Communistische Partij plotseling de macht grijpt. Dat is een risico, vergeet niet dat er nog steeds 800 miljoen mensen onder het bestaansminimum leven in tegenstelling tot die 500 miljoen die langzaam maar zeker een middle class-status bereiken.

Daarnaast beschouw ik het gebrek aan teamgeest onder jonge Chinese professionals en het groeiende tekort aan managers – die de expats in de toekomst zullen moeten vervangen – als een paar praktische, maar niet minder fundamentele barrières in dit land. Tot slot lopen we als E.Novation met onze hosting services – die in het hoogste IT-segment van applicaties zitten – tegen de barrière aan, dat alleen Chinese bedrijven als ISP- of telecom service provider op de Chinese markt worden toegelaten. Alleen de centrale overheid geeft licenties af. Registratie daarvoor moet gepaard gaan met een significante financiële storting op je Chinese bankrekening. Is die storting te laag, dan word je niet serieus genomen en kan je lang wachten.”

Is de emancipatie van een opkomende middenklasse een binnenlands gevaar voor de heersende Communistische Partij?

“Die angst voor meer mondigheid bestaat er zeker. Ik ken vrij veel mensen

“De afgelopen vijftien jaar heeft de Chinese overheid op macro-economisch gebied een formidabele prestatie geleverd. Dat vlakt de negatieve aspecten als het schenden van mensenrechten of vervuiling van het milieu niet uit. De Chinese overheid werkt wel degelijk aan verbetering van deze en andere punten, in tegenstelling tot de beschuldiging van het achterwege laten van maatregelen in de westerse pers. We vergeten vaak de snelheid van de economische ontwikkelingen daar en de enorme omvang van het land. Ik schat dat over twintig tot dertig jaar China een land is dat zich ook wat betreft mensenrechten en vervuiling kan meten naar Westerse maatstaven.”

Zich naar Westerse maatstaven kunnen meten, dat klinkt nogal aanmatigend.

“Dat is waar – maar wij uit het Westen hebben onze westerse maatstaven; die normen en waarden zijn niet vanzelfsprekend voor de rest van de wereld. Het stoort me dan ook, dat er kort geleden in zo’n kwaliteitsprogramma als Pauw & Witteman met veel aplomb wordt gesteld, dat wij kritisch moeten zijn zolang China geen democratie is. Wat men echter niet beseft is dat China in haar eeuwenoude cultuur nooit een democratisch bestel met vrije verkiezingen heeft gekend. Dat wij dat als een heilig goed beschouwen, is ons goed recht. Maar met welk recht dringen we onze maatstaven – op bijna koloniale wijze – op aan een land met 1,3 miljard mensen? Het is hun cul-

E.Novation en VANAD

E.Novation, het IT-bedrijf uit Capelle aan den IJssel, bestond al voordat outsourcing in de Nederlandse IT-sector de norm werd; het investeerde ook al enige tijd in een Chinees bedrijf, waar software werd ontwikkeld. In haar toenemend succes liep E.Novation tegen de grenzen van de IT-sector in Nederland aan. Steeds meer projecten – dus meer werk, met een groeiend tekort aan IT'ers in Nederland – zetten de prijzen en levertijden van de IT-diensten onder druk. De poging om uit te wijken naar haar Chinese partner mislukte. Deze had zelf al veel te veel werk en kon geen mensen vrij maken om dit extra werk voor haar Nederlandse investeerder te doen. Ad Nederlof besloot daarop – zoals hij nu zegt, omdat niemand hem wilde helpen dit werk te doen – uit pure frustratie zijn eigen bedrijf VANAD op te zetten. “Ja, de naam is veelzeggend. Ik huurde één-twee-drie een kantoortje in Shanghai en ging met een paar mensen aan de slag. Via job-sites haalden we mensen binnen die naarstig op zoek waren naar werk. VANAD is als het ware een toevalstreffer, het bedrijf heeft sinds haar start in 2006 vestigingen in Hong Kong, Beijing, Sjanghai, Rotterdam en Brisbane. Maar het is en blijft een Nederlands bedrijf dat volgens het Nederlands recht werkt.”

hebben gedaan. Laten we wel wezen: het merendeel van de Verenigde Staten kent de doodstraf en voert die nog steeds uit; verkiezingen verdienen daar ook niet direct een schoonheidsprijs.

“Voor alle duidelijkheid: ik vind het zeer terecht dat organisaties als Amnesty International, Human Rights Watch en politici het schenden van mensenrechten ter discussie stellen,

van het communisme, die juist vanwege hun slachtofferrol succesvol waren in hun bijdrage aan het beëindigen van de Culturele Revolutie.”

Is al die irritatie en kritiek door het Westen ingegeven door jaloezie en angst voor verlies? “Natuurlijk heeft het Westen moeite met de spectaculaire ontwikkelingen in China, India, Brazilië en Rusland, zeker nu de economische macht naar deze BRIC-landen verschuift. Die opkomende economieën hebben de overtuiging dat het nu hun beurt is! De mensen zijn terecht trots op wat hun land presteert. Inderdaad hebben de Verenigde Staten het nodige te verliezen. De Verenigde Staten wijzen dan wel niet met dat Hollandse vingertje, veel erger: ze vallen aan en verliezen daarmee wereldwijd veel goodwill en geld. Als China de Amerikaanse schuld van anderhalf duizend miljard dollar vrijgeeft op de markt, komen de Verenigde Staten in een financiële crisis die zijn weerga niet kent. Dus ze kunnen maar beter wat op hun woorden passen en China als economie niet uitdagen. Wie dat scherp zag was

En dat Hollandse vingertje! Waarom zou iemand nog tegen ons willen voetballen? Wij zijn politiek verantwoordelijk voor het afvoeren van 7.000 moslims in Srebrenica. En laat de burgemeester van Amsterdam eens wat doen aan al die vrouwen zonder paspoort op de Amsterdamse wallen, in plaats van dat als toeristische ‘Red Light District’ attractie te verkopen. Over mensenrechten gesproken!”

ook in China. Maar ik vind niet dat het op de weg ligt van sportlieden of zakenmensen de Olympische Spelen om die reden te boycotten. Waar en met wie kun je dan nog Olympische Spelen organiseren? Je moet dit soort za-

Waarom zou iemand nog tegen ons willen voetballen? Wij zijn politiek verantwoordelijk voor het afvoeren van 7.000 moslims in Srebrenica.

Een boycot van de Olympische Spelen is wat u betreft niet op z'n plaats?

ken scheiden en vergeet niet dat de Spelen veel Westerse valuta en werkgelegenheid naar China brengen en dus welvaart aan duizenden mensen bieden.”

Alan Greenspan, de vroegere directeur van de Amerikaanse Fed.”

Intellectual Property

Het slechte imago dat China heeft in het schenden van copyrights, schrijft Nederlof grotendeels toe aan het snobisme van Westerse consumenten. “De nageaapte Westerse topmerken horloges, tassen of kleding worden door de toeristen in de grote Chinese steden op de markt gekocht. Deze westerse consumenten showen thuis hun verworvenheden. En dan gaan die landen waar die westerlingen wonen roepen: kijk eens wat China doet! Dat noem ik nog eens hypocriet.”

Sympathiseert u met anti-globalisten en organisaties als Amnesty International? “Ja, ik geef ze vaak groot gelijk en denk dat zulke bewegingen heel gezond zijn voor de samenleving. Ook de media hebben als plicht hun vinger te leggen op zaken die niet goed gaan. Er wordt te gemakkelijk gesproken over succesvolle mensen en slachtoffers. Ik zie succesvolle zakenmensen in deze exploderende economie soms slachtoffer worden van hun eigen succes. Tegelijkertijd ken ik slachtoffers

Wat verliest het Westen: productie, banen? “Niets van dat alles. We worden er allemaal beter van. De koek wordt immers groter; het wordt een kwestie van delen. De wereld wordt platter en kleiner, daar kunnen we maar beter aan wennen dan ons ertegen te verzetten. De generatie van onze ouders kende maar één baas; onze generatie veranderde drie of vier keer van baan. We zullen onze kinderen moeten leren, dat ze in de toekomst twee of drie keer van beroep zullen moeten veranderen, omdat in bepaalde landen sommige beroepen om economische redenen verdwijnen.”

LEES VERDER OP PAGINA 32

VERVOLG VAN PAGINA 17

Begrijpt u die angst voor verlies in het Westen?
 “Het bezit van de zaak, is het eind van het vermaak’, zei mijn grootmoeder altijd. Inderdaad, we hebben alles, maar vermaken ons niet meer. Ik vind het zo hypocriet zoals er in Nederland en in Californië waar ik jaren heb ge-

kantoor duizenden kilometers verderop worden uitgevoerd. Het maakt niets uit van waar bij voorbeeld schadelclaims van een verzekeringsmaatschappij worden afgehandeld; de klant merkt er niets van. Vroeger emigreerden mensen, nu emigreert het werk. ‘You cannot stop increasing techno-

twintigers – die bang zijn dat het economische klimaat weer omslaat. Zij hebben als kind de hongersnoden van ’59 tot ’61 meegemaakt. Daarna leek het weer zo’n vijftien jaar beter te gaan met hun land, totdat de Culturele Revolutie uitbrak. Ook die werd gevolgd door een periode van rust voordat de studentenbeweging die modernisering wilde, weer bloedig werd neergeslagen.”

Ik ben een jonge ondernemer van zestig jaar.

Mijn grote voorbeelden zijn Alan Greenspan en meneer Frits Philips. Dus ik heb nog tientallen arbeidsjaren voor me!

werkt, afgegeven wordt op de buitenlanders. Respectievelijk die allochtonen en Mexicanen houden de economie wel draaiende. Het vuile werk willen wij niet meer doen, noch willen we aan de lopende band staan. Elders zijn ze maar al te graag bereid om dat wel te doen. Ja, dan gaan het werk en het geld dus die richting op. Door internet geldt dat nu ook steeds meer voor het witte-boorden-werk. Call-centeractiviteiten, maar ook andere, niet aan taal gebonden bedrijfsprocessen kunnen voortaan in een virtueel

logy’, zei Greenspan ooit. *And so it is.* Angst voor verandering is overigens niet iets van het Westen alleen.”

Welke angsten heersen er dan in een opkomende economie als China?

“De jongelui aan de Chinese oostelijke kuststrook kennen die angst minder, zij spiegelen zich in sterke mate aan de Westerse consument; ga je een paar honderd kilometer landinwaarts naar het westen, dan voel je wel degelijk die onzekerheid. Het zijn vooral de ouderen – de ouders van de huidige

Hoe bereiden we ons en onze kinderen voor op deze verschuivingen?

“Mijn persoonlijke overtuiging is: doe alleen dingen die je gelukkig maken, die je voldoening geven en waarbij je een goed gevoel hebt. Onze kinderen – en wij met hen – moeten leren lef te hebben, zichzelf te zijn en te blijven. Succes heeft alles te maken met passie, weinig met geld. Ik ben ervan overtuigd dat niemand zich in het Westen de komende vijftig jaar zorgen hoeft te maken of er wel voldoende brood op de plank is of dat hij niet kan kopen wat hij wil. In materieel opzicht krijgen we steeds meer voor

“Ik ben zakenman geworden, maar ik had net zo goed aan de andere kant kunnen staan.”

“Je hebt dat fanatieke, die gedrevenheid en passie nodig om je doel te bereiken. Ik vind dat ik als zakenman door maatschappelijk verantwoord te ondernemen mijn verantwoordelijkheid aan die kant nu moet nemen. Niet alleen via onze E.Novation Charity Foundation, maar ook privé. Zo hebben mijn vrouw en ik in Thailand zes kinderen geadopteerd. We hielpen twee kinderen door hen een identiteit met een naam te geven, zodat ze naar school kunnen en medische zorg krijgen. Een meisje van twaalf dat jarenlang door haar familie verkracht werd en ook zwanger raakte, adopteerden we met haar kindje. Zij wonen in het onderkomen van de Stichting Fatima in Bangkok, dat al vijftig jaar wordt geleid door zuster Louise. Maar zij krijgt daar geen lintje voor.”

Nederlof beseft heel goed dat hij uit overvloed handelt. Hij is trots op hun zes adoptiekinderen: “Het is voor ons allemaal een feest, als we twee keer per jaar een dag met elkaar uitgaan.”

Afgelopen zomer ging hij samen met zijn vrouw, drie van hun Nederlandse kinderen en zes Thaise kinderen gezamenlijk uit. Tijdens het bezoek aan een bioscoop, waar een van de Harry Potter-films draaide, kreeg hun Nederlandse zoon van tien het een beetje koud in zijn T-shirt met korte mouwen. Hun Thaise zoon van zeven zei direct tegen zijn Nederlandse broer: “Hier heb je mijn jackje, doe dat maar even aan!” Nog klinkt de ontroering door in zijn relaas over de gebeurtenis. “Zo’n joch! Is dat niet symbolisch? Al zijn bezittingen passen in een schoendoos, terwijl mijn zoon een kamer vol speelgoed en een binnenzwembad heeft! Het is heftig en heel leerzaam te zien dat iemand die zo weinig heeft, zo veel weggeeft!”

steeds minder geld, mede dankzij de globalisering. We moeten het consumeren van die groeiende koek wel op een verantwoorde manier doen, zodat dit niet ten koste gaat van het milieu. Dat is de grootste zorg voor ons allemaal. Vanaf het moment dat we ter wereld komen als een unieke persoonlijkheid worden we door de samenleving tot normale mensen omgeturnd. Ik gebruik graag Einstein's woorden: 'Insanity leads to innovation'. Thuis probeer ik onze kinderen zo op te voeden dat hun spontaniteit bewaard blijft. Dat is de kracht die ze in hún wereld van morgen nodig hebben."

Wat is de rol van het onderwijs hierin?

Wat moeten onze kinderen leren?

"Het verbaast me ieder keer weer dat je op school niet leert, hoe je straks je eigen kinderen moet opvoeden, toch een van de belangrijkste taken in het leven. Opvoeden gebeurt door het twee-verdienen hier niet alleen meer door de ouders, maar verschuift richting school, de straat, de sport- of muziekvereniging en andere clubs. Ik vind dat je op school moet leren hoe je inkopen moet doen. Bij onze eerste auto of ons eerste huis wordt ons bijna altijd een oor aangenaaid. En dan te denken dat we als mens in ons leven voor een miljoen euro kopen. Toch leren we niet om overwegingen of vergelijkingen te maken alvorens tot een koop over te gaan. In mijn boek 'Customer Frustration' wijd ik daar

een heel hoofdstuk aan onder de titel 'Born to consume'. Er komt steeds meer overdaad op ons af, die ons onkritisch prikkelt en velen in financiële problemen brengt. De economie van 'genoeg' is nog zo'n gek idee niet."

Hoe bereidt het onderwijs de Chinese jeugd voor op hún wereld van morgen?

"Een gemiddeld Chinees gezin in het heersende één-kind-beleid – dus dat zijn twee ouders en vier grootouders – besteedt vijftig procent van het inkomen aan de opleiding van hun enige (klein)kind. Het besef dat onderwijs enorm belangrijk is, stamt uit de tijd van Confucius en is dus diepgeworteld in de Chinese cultuur. Inmiddels kan

India weet zich in het business-to business-segment

veel beter te verkopen op het gebied van services dan China.

het Westerse onderwijs zich redelijk meten met het Chinese onderwijssysteem. De Chinese universiteiten, waar jaarlijks viereneenhalf miljoen studenten afstuderen, zijn uiterst modern. Wel heb ik gemerkt dat de studies tamelijk theoretisch en individualistisch zijn. Daardoor heerst er een competitieve atmosfeer. Studenten leren zo te weinig in een team werken, noch 'out of the box' te denken. Helaas vinden al deze hoogopgeleide jonge mensen veelal geen passende baan en werken als kelner, taxichauffeur of staan aan de lopende band."

Is het tekort aan hooggekwalificeerde banen structureel?

"China heeft zich in korte tijd opgewerkt tot de fabriek van de wereld. In de huidige fase is de Chinese overheid druk bezig om kwalitatief werk binnen te halen, dus IT- en businessprocessen, het werk waar VANAD zich in gespecialiseerd heeft. De Chinese overheid stimuleert westerse bedrijven zich in China te vestigen door uitstekende faciliteiten te bieden. Er zijn veel industrie- en softwareparken opgezet, waar toonaangevende Fortune 100 bedrijven een vestiging hebben. Maar zoals ik al eerder aangaf, heeft China inderdaad een paar fundamentele handicaps als het gaat om een verschuiving

in de kwaliteit van werk. Zo ontbreekt er een deskundige managementlaag, die nu nog bestaat uit expats – veertigers nu – die de afgelopen vijftien jaar als jonge ambitieuze professionals naar China kwamen. Deze laag zal op den duur moeten worden vervangen door Chinese managers uit mainland China. Verder hebben Chinezen weinig gevoel voor of kennis van internationale marketing. In consumentengoederen gaat het nog wel, want daar staan de Westerse klanten te dringen voor de deur. Echter van het aan de man brengen van zware industrie-goederen in het internationale business-to business-segment hebben ze weinig kaas gegeten. Ze zijn nog nooit in het buitenland geweest, ze kennen het alleen van plaatjes. De meest populaire professionals voor het Chinese bedrijfsleven zijn de Chinezen die in het buitenland hebben gestudeerd of gewerkt. Maar die zijn nog te jong voor senior management posities."

Dus de trek van veel jonge Chinezen naar het Westen is geen braindrain, maar het zoeken naar een toegevoegde waarde op de arbeidsmarkt thuis?

Vanaf 1999 was **Ad Nederlof** werkzaam bij Genesys als senior VP EMEA; hij werd in februari 2000 benoemd tot CEO van Genesys Worldwide. Daarnaast was Nederlof van 2004 tot januari 2006 Chairman van Genesys Telecommunications Laboratories. Voordat hij in dienst trad bij Genesys was hij onder andere werkzaam bij Richter Systems als President & COO, als VP binnen Oracle Northern Europe, als National Sales Director bij ICL Nederland. Hij bekleedde diverse senior functies bij Volmac Software Group (Cap Gemini), waaronder hoofd directeur Volmac Nederland. Ad Nederlof is sinds 1 juni 2005 President en CEO van familiebedrijf E.Novation, gericht op SaaS, hosting, applicaties (voor gezondheidszorg en logistiek), consultancy en callcenters. Daarnaast is hij Chairman van eSOON Communications International Corp, een Chinees IT-bedrijf gespecialiseerd in CTI-applicaties. De laatste aanwinst is VANAD, een IT-dienstverlener met vestigingen in Hong Kong, Beijing, Sjanghai, Rotterdam en Brisbane.

“De Chinese studenten kijken rond in dat buitenland, leren denken in de daar geldende spelregels op veler gebied. Daarmee neemt niet alleen hun waarde in China toe, maar ook voor westerse bedrijven als vertegenwoordiger en bruggenbouwer in het voor ons onbekende China. Hier zie je een scherpe tegenstelling met China’s grote concurrent India. Dat land was niet alleen een Britse kolonie, ook haar van

oudsher rijke elite liet haar kinderen in het buitenland studeren. India weet zich in het business-to business-segment veel beter te verkopen op het gebied van services; ze kent het buitenland, de taal, de gebruiken en de manier van denken. Maar India heeft weer een andere handicap: veel van haar kinderen gaan door de te grote gezinnen – en dus door het gebrek aan geld – niet naar school.”

Wat is in dit economische wonder de rol van de Chinese cultuur met haar Confuciaanse levenshouding?

“De Chinese levenshouding gaat uit van eenheid: de mens is een deel van het geheel, de natuur. Chinezen zoeken daarom overal verbanden: tussen

kennis, kruiden, planten, enzovoorts. Zo zijn ze in Beijing ongelooflijk ver in de ontwikkeling van celtherapie, wellicht ook omdat ze niet de ethische belemmeringen hebben die het Westen of Midden-Oosten kennen met hun culturen op joodse, christelijke of islamitische grondslag.”

Is voor China, op zoek naar hooggekwalificeerd werk, de medische wetenschap één van de USP's?

“Ja, maar Thailand en India lijken zich eerder op dit gebied te specialiseren. In India worden onze röntgenfoto’s en scans al door medici gelezen. Zij zijn een stuk goedkoper dan een specialist in een Nederlands ziekenhuis. Outsourcing gaat steeds verder: Thailand en India bieden al complete operaties aan – van heup-, knie- tot en met oogoperaties – die inclusief de reis goedkoper zijn dan bij ons in een plaatselijk ziekenhuis!”

Is dat intellectuele kaalslag voor het Westen?

“Nee, draai het om: waar haal je hier nog een verpleegster vandaan? Ik denk dat outsourcing van bejaardenzorg in de toekomst een reële optie is. San Diego is al één groot bejaardencentrum: lekker klimaat, goede zorg en faciliteiten door goedkoper, hoogopgeleid personeel. Waarom geen resorts voor Nederlandse bejaarden op onze Caribische eilanden?”

Wat is de volgende stap in outsourcing of offshoring voor E.Novation of VANAD wereldwijd? Wat is het volgende land waar u gaat investeren?

“We oriënteren ons natuurlijk voortdurend: in Vietnam, Korea, Thailand, Brazilië, Oost-Europa, enzovoorts. Zaken doen is voor mij een kwestie van een persoonlijke verkenning in al die landen. Ik ken ze allemaal uit mijn eerdere functies. Zo vind ik Vietnamezen de ijverigste en eerlijkste mensen die ik ken, maar zij leven wel onder een dictatuur. In Brazilië – een democratie – is het moeilijk geld te verdienen. Je moet het management daar

scherp in de gaten houden, het steekt te gemakkelijk en op semi-legale wijze geld in eigen zak. Mijn jongste bezoek aan Rusland gaf me geen goed gevoel. Terwijl ik in Moskou in het Radisson SAS-hotel zat te eten, bekwam ik een unheimisch gevoel. Te veel bodyguards, te veel criminelen. Voorlopig bouwen we in China onze werkzaamheden uit. In dit immense land gaat het er met name om je product te lokaliseren: een plaats op de markt te verwerven en zo in te spelen op de behoefte van de Chinese gebruiker en consument. Voor de duidelijkheid: ook hier komen praktijken voor van ‘voor wat, hoort wat’, zoals het kopen van een opdracht. De koper belooft de verkoper, die dicht bij de decision makers zit, een percentage van de opdracht. Tegen deze traditie lopen ook westerse bedrijven op. De Chinese overheid treedt er gelukkig hard tegen op.”

U noemt in uw plannen Afrika niet. Welke rol gaat dit werelddeel in de globalisering spelen? China zou daar zijn invloedssfeer aan het uitrollen zijn?

“Ik vraag me af of Afrika China opzoekt of andersom. In China zijn regelmatig veel hotels afgehuurd door Afrikaanse politici of hun ambassades. Wat ze er doen, is mij een raadsel. Wat ik weet, is dat er in Afrika een chronisch tekort aan geld is om dingen voor elkaar te krijgen en dat er in China een chronisch overschot aan geld is. Afrika heeft grondstoffen, die China nodig heeft. Er zullen dus wel deals worden gemaakt. De veronderstelling dat China in Afrika het communisme aan het uitrollen is, geeft eerder de angst van het Westen weer, dat China Afrika communistisch aan het maken is. Want als men zich zou verdiepen in de Chinese geschiedenis, leer je al gauw dat China niet aanvalt, maar door anderen – de Mongolen, Japanners, Koreanen – werd aangevallen.”